

6.6.2013

Tj/5

5

Ilkka Levän oikaisuvaatimus 8.3.2013 koskien johtokunnan päätöstä metroliikennesäännön hyväksymisestä

HEL 2012-016912 T 08 00 00

Päätösehdotus

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta päättäneen esityksessä mainituilla perusteilla hylätä Ilkka Levän 8.3.2013 tekemän oikaisuvaatimuksen koskien johtokunnan 7.3.2013 tekemää päätöstä 8 § (Helsingin kaupungin metroliikennesäännön uudistaminen).

Esittelijä

Taustaa

Ilkka Levän oikaisuvaatimus johtokunnan päätöksestä on saapunut HKL:lle 8.3.2013. Oikaisuvaatimus on näin ollen tehty oikeassa ajassa ja osoitettu oikealle viranomaiselle.

Oikaisuvaatimus ja valituksenalainen päätös ovat esityslistan liitteenä.

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimuksessaan Levä vaati johtokunnan päätöstä hylättäväksi ja muutettavaksi siten, että HKL ryhtyy välittömästi osallistumaan liikenne- ja viestintäministeriön kanssa lainsäädäntötyöhön viranomaisvalvonnan siirtämiseksi jatkossa Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Perusteluina vaatimukselleen Levä esittää mm., että HKL:n johtokunta on ylittänyt asiassa toimivaltansa seuraavilla tavoilla:

- Johtokunta on kaupungin sisäisellä lakiin perustumattomalla metroliikennesäännöllä ilmoittanut osoittavansa HKL:n toimitusjohtajalle täsmälliseen ja tarkkarajaiseen lainsäädäntötyöhön perustumattoman toimivallan metroliikennettä koskevissa viranomaispäätöksissä. Viranomaistoimivallan antaminen kuuluu perustuslain mukaan eduskunnan toimivaltaan. Johtokunta on siis tältä osin ylittänyt toimivaltuutensa.
- Rakentamisen ja koneiden turvallisuutta koskevien lakien ja direktiivien mukaan turvallisuuden sääntely ja valvonta kuuluvat viranomaiselle, ja se, että HKL toimii itse itsensä valvojana, on ristiriidassa tämän periaatteen kanssa.

- Helsingin kaupunki on ko. päätöksellä tosiasiallisesti aikeissa ulottaa viranomaistoimivallan Espoon kaupungin alueelle.
- Eduskunnan oikeusasiamies ei ole ylimpänä laillisuusvalvojana ratkaissut, onko metroliiikennesääntö ja johtokunnan tekemä päätös laillisesti hyväksyttävissä.

Päätöksen perustelut

HKL toteaa selvityksensä asiassa seuraavaa:

HKL:n johtokunta päätti 7.3.2013 (37 §) hyväksyä esityksen mukaisen metroliiikennesäännön noudatettavaksi 1.4.2013 alkaen. Edelleen johtokunta piti tärkeänä, että HKL osallistuu liikenne- ja viestintäministeriössä metron liittyvän ohjeistuksen ja lainsäädännön kehitystyöhön ja valmisteluun.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 3.4.2013 työryhmän selvittämään suljetun järjestelmän kiskoliikenteen (raitio- ja metroliiikenne) mahdollista tarpeellista sääntelyä. Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin hallitusneuvos Hannu Pennanen liikenne- ja viestintäministeriöstä sekä muiksi jäseniksi Heidi Niemimuukko (Liikenteen turvallisuusvirasto) Harri Yli-Villamo (Liikennevirasto), Yrjö Judström (HKL), Matti Kokkinen (Espoon kaupunki), Matti Tietäväinen (Tampereen kaupunki), Jari Paasikivi (Turun kaupunki), Ulla Hurmeranta (Kuntaliitto) ja Petri Saari (HSL), ja että työryhmän sihteereinä toimivat Satu Majamaa (liikenne- ja viestintäministeriö) ja Tuire Simonen (Liikenteen turvallisuusvirasto).

HKL:n tiedossa oli oikaisuvaatimuksen kohteena olevaa päätöstä johtokunnassa tehtäessä, että metron turvallisuusmenettelyjä ja käytäntöjä koskevia asioita oli kantelujen perusteella myös oikeusasiamiehen käsiteltävänä. HKL oli antanut näistä myös selvityksiä oikeusasiamiehelle.

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen ratkaisi metron turvallisuusmenettelyihin liittyvät kanteluasiat päätöksellään 29.4.2013. Oikeusasiamies totesi päätöksessään mm. seuraavaa:

- Oikeusasiamies totesi, etteivät kantelut ja kirjoitukset HKL:n osalta anna aiheita toimenpiteisiin.
- Oikeusasiamies esitti liikenne- ja viestintäministeriölle, että liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin metroliiikennöinnin ja erityisesti siihen liittyvien

turvallisuusvaatimusten ja niiden valvonnan saattamiseksi lain tasoisen säätelyn piiriin.

- Oikeusasiamies pyysi liikenne- ja viestintäministeriötä ilmoittamaan toimenpiteistään oikeusasiamiehelle 31.12.2013 mennessä.

Oikeusasiamiehen päätös on esityslistan liitteenä.

HKL viittaa vastauksenaan Levän oikaisuvaatimuksensa perusteiksi esittämään eduskunnan oikeusasiamiehen päätökseen ja sen perusteluihin ja toteaa lisäksi vielä seuraavaa:

HKL:n johtokunnan toimivalta perustuu voimassa olevaan kuntalakiin (17.3.1995/365), muuhun lainsäädäntöön ja niiden perusteella annettuihin asetuksiin sekä kaupunginvaltuuston hyväksymiin johtosääntöihin, jonka mukaan HKL on järjestänyt toimintansa tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla. Uudistetussa metroliiikennesäännössä esimerkiksi nimenomaan määrättiin uusista yksityiskohtaisista menettelyistä, tehtävistä ja vastuista metron turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Samalla täsmennettiin ja vahvistettiin HKL:n hallinto- ja talousyksikön päällikkönä toimivan turvallisuuspäällikön oikeuksia ja velvollisuuksia niin, että keskeiset turvallisuushyväksyntöihin ym. liittyvät tehtävät eivät ole tuotantoyksiköiden vastuulla ja nämä tehtävät on mahdollisimman hyvin eriytetty HKL:n organisaatiossa.

Helsingin metro ja länsimetro tulevat muodostamaan yhtenäisen metrojärjestelmän, jolla välttämättä tulee olemaan myös yhteiset turvallisuusmenettelyt ja ohjeistukset. Johtokunnan hyväksymä uusittu metroliiikennesääntö ja siihen liittyvät muut asiakirjat, kuten metroliiikenteen toimintaohje MTO, antavat hyvän pohjan koko pääkaupunkiseudun metrojärjestelmälle.

Helsingin ja Espoon kaupungit ovat jo 6.6.2007 tehdyllä Länsimetro Oy:tä koskevalla osakassopimuksella lähteneet siitä, että HKL-Metroliiikenne tulee hoitamaan liikennettä myös länsimetron osuudella, ja että Helsingin metron järjestelmät metron infrastruktuurin osalta ulottuvat länsimetron puolelle. Lisäksi lähtökohtana on ollut, että länsimetron järjestelmät ovat yhteensopivia olemassa olevien Helsingin metron järjestelmien kanssa, ja että pääsääntö myös on, että HKL:n metroa palvelevat infrapalvelut ulotetaan myös länsimetron osuudelle.

Pääkaupunkiseudun metron turvallisuusjohtaminen tulee myös välttämättä hoitaa keskitetysti koko metrojärjestelmässä. Kuntalaki

myös mahdollistaa tällaisen sopimisen noudattaen tarpeellisia yhteistyömenettelyjä ja päätösprosesseja kummassakin kunnassa.

HKL toteaa lisäksi, että hyväksymällä johtokunnan päätös hyväksyä uusittu metrosääntö noudatettavaksi Helsingin nykyisessä metrossa ei ole sisältänyt päätöstä toimivallan jaosta Helsingin ja Espoon välillä.

Helsingin metron toimintaa sääntelee metroliikennesääntö, jota uudistetaan samaan aikaan, kun Helsingin metron automatisointi etenee ja länsimetro avataan liikenteelle. HKL on valmistellut metrojärjestelmän ohjeistamista uudessa tilanteessa niin, että metroliikenteen järjestämistä ohjattaisiin pääasiassa kolmella turvallisuuteen liittyvällä asiakirjalla eli metroliikennesäännöllä, metroliikenteen toimintaohjeella ja metroliikenteen kuljetusehdoilla.

Valtioneuvoston asetusta koneiden turvallisuudesta (400/2008), jolla on pantu täytäntöön koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/42/EY, ei saman asetuksen 3 §:n 5 e kohdan mukaan sovelleta rautatieliikenteessä käytettäviin liikennevälineisiin. Metro on tällainen asetuksessa tarkoitettu rautatieliikenteessä käytettävä liikenneväline. Valtioneuvoston asetusta koneiden turvallisuudesta ei sovelleta metroon.

EU-tasoinen rautatieliikenteen säätely ei yleisestikään koske suljetun järjestelmän kiskoliikennettä, kuten metro- ja raitioliikennettä, mikä ilmenee myös eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksen perusteluista. EU-säätelyä ei ole pidetty tarpeellisena eikä mahdollisena, kun kukin suljettu kiskoliikennejärjestelmä on oma spesifinen kokonaisuutensa, ja kun lisäksi suljettujen kiskoliikenteen järjestelmien osalta ei ole samanlaista tarvetta harmonisointiin kuin esimerkiksi rajat ylittävissä junaliikenteessä. Myöskään komission viimeisimmissä vireillä olevissa kiskoliikennettä koskevissa säätelyhankkeissa ei ole tulossa muutosta siihen poikkeukseen, että suljetut kiskoliikennejärjestelmät jäävät EU-säätelyn ulkopuolelle.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Lahdenranta

Lisätiedot

Yrjö Judström, hallintojohtaja, puhelin: 310 34986
yrjo.judstrom(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kuntalaisen oikaisuvaatimus HKL:n johtokunnan päätöksestä 7.3.2013 § 37 Helsingin kaupungin metroliikennesäännön uudistaminen
- 2 Helsingin kaupungin metroliikennesäännön uudistaminen

6.6.2013

Tj/5

---

3 Oikeusasiamiehen päätös 29.4.2013.pdf

Otteet

Ote

Oikaisuvaatimuksen tekijä

HKL:n lakimies

Otteen liitteet

Esitysteksti
Hallintovalitus, tavallinen
tiedoksianto
Liite 1
Liite 2
Liite 3